

Tots els esculls de Junqueras i Puigdemont per ser eurodiputats

Els experts coincideixen en què no hi ha cap impediment perquè es presentin a les europees mentre no hi hagi una condemna ferma que els inhabiliti, però apunten que serà difícil que assumeixin l'acta i puguin exercir

Cartells electorals de Puigdemont i Junqueras a les eleccions del 21-D | Adrià Costa

La situació d'excepcionalitat política impregna tots els estadis institucionals. També l'europeu. La decisió d'ERC de situar Oriol Junqueras, empresonat a Lledoners, com a cap de llista (<https://www.naciodigital.cat/noticia/163820/junqueras/seguira/lluitant/cap/llista/erc/europa>) a les eleccions europees; l'oferiment de Carles Puigdemont, exiliat a Bèlgica, com a eventual número dos del líder d'ERC (<https://www.naciodigital.cat/noticia/166679/puigdemont/absolutament/disposat/ser/numero/dos/junqueras/europees?rlc=p1>) o encapçalant una altra candidatura i el plantejament que Anna Gabriel també hi pogués concórrer, obre un nou debat amb múltiples interrogants. Poden realment presentar-se? Els experts consultats per NacióDigital conclouen que sí perquè la llei estableix que només una inhabilitació ferma ho podria impedir, tot i que en cas d'impugnació la decisió final podria quedar en mans de la Junta Electoral Central.

Que puguin recollir l'acta o exercir el càrrec d'eurodiputats ja són figures d'un altre paner. La conclusió de bona part dels experts és que, si bé podrien arribar a presentar-se, no està gens clar que puguin ser i exercir com a eurodiputats. A continuació, les preguntes clau amb els corresponents perquè.

Presos i exiliats poden ser candidats a les eleccions europees?

"Si no estan inhabilitats, es poden presentar", expliquen des de l'oficina del Parlament Europeu a Barcelona. Aquesta tesi l'avalua també el constitucionalista Xavier Arbós, que argumenta que mentre no arribi una sentència condemnatòria tenen dret a poder-se presentar perquè el Tribunal Suprem els ha suspès de càrrec públic però no hi ha una decisió ferma i formal d'inhabilitació.

"No concorren en cap de les causes d'inelegibilitat recollits en l'article 6 de la Llei Orgànica de Règim Electoral General (LOREG) ni hi ha cap problema perquè presentin la seva candidatura segons les normes referides al Parlament Europeu", detalla el constitucionalista Miguel Pérez-Moneo. L'article 220 bis de la LOREG diu que els ciutadans que volen ser escollits com a eurodiputats han d'especificar "el seu domicili a Espanya". Però aquest constitucionalista precisa que el "requisit de residència" a l'Estat només s'aplica sobre persones estrangeres i, per tant, no és cap impediment per presenta-se que Puigdemont i Gabriel no visquin en aquests moments en territori espanyol.

"No concorren en cap de les causes d'inelegibilitat recollits en l'article 6 de la LOREG ni hi ha cap problema perquè presentin la seva candidatura segons les normes referides al Parlament Europeu", detalla el constitucionalista Miguel Pérez-Moneo

"Per sentència no tenen cap dret impedit", afegeix l'advocat Josep Jover, mentre que l'expert en dret internacional de la UAB Jaume Munich recorda que tant els presos com els exiliats mantenen el seu "dret de sufragi actiu i passiu".

Malgrat la unanimitat dels experts, caldria veure què passa amb la presentació a les europees dels dirigents que es troben en aquesta situació legal si hi ha alguna impugnació de les candidatures per part d'algun col·lectiu i la decisió sobre si són o no elegibles quedés en mans de la Junta Electoral.

El fet que Puigdemont faci més de 181 dies que resideix a Bèlgica podria obrir la porta a què es presentés en una llista per aquest país. No és el cas d'Anna Gabriel, que resideix a Suïssa, que no és estat membre de la Unió Europea. L'article 22 del Tractat de Funcionament de la Unió Europea (TFUE) estableix que "tot ciutadà de la Unió que resideixi en un Estat membre del qual no sigui nacional tindrà dret a ser elector i elegible en les eleccions al Parlament Europeu en l'estat membre en el qual resideixi". Altra cosa són els requisits que imposi el propi país per ser candidat, com ara exigències lingüístiques.

De quina legislació depèn?

Existeix una llei electoral europea que, segons expliquen des de l'oficina del Parlament europeu, fa de "paraigua" a nivell procedimental i orientatiu. Els candidats a les eleccions europees, però, es regeixen per la llei electoral de cada estat membre. Per tant, és la LOREG la que regula els aspirants a eurodiputats que es presentin en candidatures de l'estat espanyol.

En el cas de presentar-se com a candidats en un altre país -per exemple, que Puigdemont ho fes en una llista belga-, quedaria sotmès a la legislació corresponent.

Si presos o exiliats són elegits, podrien prendre possessió de l'acta?

En aquesta pregunta està el moll de l'os. Aquí la LOREG, en el seu article 224, estableix que "en el termini de cinc dies des de la seva proclamació, els candidats electes hauran de jurar o prometre acatament a la Constitució davant de la Junta Electoral Central". Afegeix aquest article que, "transcorregut aquest termini, aquest organisme declararà vacants els escons corresponents als diputats del Parlament Europeu que no hagin acatat la Constitució i suspèn timerà les prerrogatives que els pogués correspondre per raó del seu càrrec, tot això fins que es produís aquest acatament".

A partir d'aquest article, l'oficina del Parlament Europeu interpreta que "s'ha d'anar físicament a Madrid a recollir l'acta" a no ser que hi hagi algun motiu d'excepció contemplat legalment, com un impediment mèdic. En el cas de Junqueras, que està empresonat, hauria de demanar, expliquen, un permís penitenciari per anar a recollir l'acta. I, en el cas de Puigdemont, que trepitgés territori espanyol molt probablement suposaria la seva detenció. Arbós també ho interpreta d'aquesta manera. "Poder recollir l'acta és una circumstància de fet. Si el que pretenen és recollir l'acta en territori espanyol cal suposar que els detindran", assegura sobre Puigdemont i Gabriel.

L'oficina del Parlament Europeu avisa que "s'ha d'anar físicament a Madrid a recollir l'acta", sempre i quan no hi hagi algun motiu d'excepció contemplat legalment, com ara un impediment mèdic

Discrepa d'aquest supòsit el constitucionalista Pérez-Moneo, que fa notar que l'article 224 no diu que el jurament de la Constitució s'hagi de fer "oralment o presencialment". Sota el seu criteri, es tracta d'un "formalisme" que pot ser assumit per altres representants de la candidatura com passa amb, per exemple, la recollida d'actes del Parlament de Catalunya o el Congrés. "És lògica d'eficàcia. A més, seria contrari a la lògica d'interpretació dels drets fonamentals que no fos així", argumenta.

Pérez-Moneo remet, de fet, al punt 7 de l'article 108 de la LOREG, que fixa: "S'entregaran còpies certificades de l'acta d'escrutini general als representants de les candidatures que ho sol·licitin. Així mateix, s'expediran als electes credencials de la seva proclamació. La Junta podrà acordar que aquestes certificacions i credencials siguin remes immediatament als interessats a través del representant de la candidatura". De nou, la Junta Electoral entraria en joc.

Si arriben a prendre possessió, podran exercir el càrrec d'eurodiputat?

Si presentar-se és el primer capítol i recollir l'acta el segon, poder exercir el càrrec seria el tercer i el més difícil. "La privació de llibertat pot suposar no poder exercir el càrrec públic", afirma Arbós. "Poden ostentar la representació, però el treball parlamentari requereix presència i la seva situació processal ho pot dificultar", conclou Pérez-Moneo, que assegura que la situació seria similar a la que tenien Puigdemont i Junqueras fins a la seva suspensió com a diputats del Parlament dictada pel Tribunal Suprem. En el cas del líder d'ERC, el jutge Pablo Llarena va denegar la seva assistència als plens.

Un altre dels esculls és que el reglament del Parlament Europeu no preveu cap mecanisme per delegar el vot. Això vol dir que, en el cas d'arribar a assumir la condició d'eurodiputat, Junqueras no podria designar un altre representant del seu grup que votés enlloc seu.

Ser escollit per al Parlament europeu impedeix a Puigdemont ser restituit?

És incompatible ser eurodiputat amb ser diputat del Parlament o del Congrés, tal i com estableix l'article 211 de la LOREG. Això vol dir que tant Junqueras com Puigdemont haurien de renunciar a l'acta del Parlament de Catalunya si arribessin a adquirir la condició d'eurodiputats. De facto, això suposaria que Puigdemont no podria ser restituit i ser investit com a president de la Generalitat en aquesta legislatura, un objectiu que Junts per Catalunya segueix mantenint viu.